

SİLAHLI ÇATIŞMANIN SÜRDÜĞÜ İLLERDE ÇOCUKLARIN DURUMU RAPORU

Hümanist Büro tarafından

Savaş İstemiyoruz! Çocukları Öldürmenizi İstemiyoruz!

Girişimi için hazırlanmıştır.

Giriş

Yıllardır gösteriler ve operasyonlar sırasında çocukların hayatlarını yitirdikleri veya yaralandıklarına tanıklık ediyoruz. Bu rapor, Temmuz 2015 ve sonrasına odaklanmaktadır. Amacı; 26.7.2015 tarihinde Diyarbakır'da bir gösteriye müdahale eden polislerden kaçarken saklandığı binanın 7. katından düşen Beytullah Aydın'ın hayatını kaybetmesinden bugüne kadar geçen sürede hayatını kaybeden, yaralanan çocukların ve onların başına bu sonuçların gelmesine neden olan olayların görülmesini sağlamaktır. Aynı zamanda çocukların eğitim hakkı başta olmak üzere birçok haklarının askıya alınmasından, anne babalarını kaybetmelerine kadar yaşadıkları mağduriyetlerin görünür kılınmasını hedefliyoruz. Böylece, bu alanda çalışan ve bu ülkede yaşanan herkesin bu sonuca ilişkin sorumluluğunu fark etmesi ve çocukların korunması için üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmesi beklenmektedir.

Biz bu raporun aşağıdaki şekillerde kullanılabileceğini düşünüyoruz:

- 1) Bu talepleri aynen veya istediğiniz biçimde ilgili kamu kurumları (Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi), denetim kurumları (Kamu Denetçiliği Kurumu, İnsan Hakları Kurumu gibi) ve uluslararası kuruluşlar (UNICEF, BM Çocuk Hakları Komitesi gibi) ile paylaşarak, onları Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülükleri (Bkz. Ek.1) yerine getirmeye davet edebilirsiniz.
- 2) Bu raporu ilgili kişi ve kurumlar ile paylaşarak, onların da talepte bulunmasını sağlayabilirsiniz.
- 3) Bu sözü birlikte söyleyerek yükseltmek için yapabileceklerimize ilişkin önerilerinizi "Savaş İstemiyoruz! Çocukları Öldürmenizi İstemiyoruz! Facebook grubu üzerinden bizimle paylaşabilirsiniz.

Raporun; öncelikle çocukların hayatlarını kaybetmelerine neden olan müdahalelerin durdurulmasına hizmet etmesini umuyoruz.

Aynı zamanda da bu süreçte;

- Uzunlarını kaybeden çocuklar olduğuna,
  - Çatışmalarda çocukların yaşadıkları mekanların havan topları, füzeler, mermiler ve bombalar ile hasar gördüğüne,
  - Çocukların, top, mermi, bomba vb. çatışma seslerine maruz kalarak yaşadıklarına,
  - Sokağa çıkma yasağının olduğu yerlerde çocukların zaman zaman uzun süre yiyecek ve temiz su vb. temel ihtiyaçların karşılanmadığı ortamlarda yaşamlarını sürdürdüklerine,
  - Yaralanan veya hastalanan çocukların sağlık hizmetlerine ulaşmakta zorluk yaşadıklarına,
  - Sokağa çıkma yasağının olduğu yerlerde okulların açılmadığına, komşu mahalleler ve ilçelerde ise çocukların çatışma seslerinden korktukları için okula gidemediklerine,
  - Çocukların ebeveynlerinin, kardeşlerinin, akrabalarının öldürülmelerine tanıklık ettiklerine, bazen onların cenazeleri ile aynı ortamda yaşamak zorunda kaldıklarına,
  - Çocukların gözaltına alınma, tutuklanma ve hapis cezası ile karşı karşıya kaldıklarına,
  - Mensubu oldukları toplumun tarihi ve kültürel değerlerinin tahrip edilmesi, yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalmaları nedeniyle çocukların kültürel bağlarının zayıflatıldığına,
  - Bu süreçte çocukların görüşlerine hiçbir şekilde başvurulmadığına ve katılım haklarının tamamen yok sayıldığına,
- dikkat çekmek istiyoruz.

Diğer yandan da uyarmak istiyoruz;

- Bu tür ortamlarda çocukların başkaca hak ihlallerine, ihmal ve istismara maruz kalma riski artar.
- Yukarıdaki koşullarda yaşayan çocukların yaşama, gelişme, korunma, eğitim, sağlık, ailesi ile birlikte yaşama gibi birçok hakkı ihlal edildiği gibi maruz kaldıkları koşulların yarattığı ağır eşitsizlik sebebi ile gelecekteki hakları da ihlal edilmektedir.

Öte yandan silahlı çatışmalar ülkenin bütününde çocukların haklarını ihlal etmekte, ülkenin çeşitli yerlerinden birçok çocuğun da anne ve/veya babasını yitirmesine neden olmaktadır.

B.M. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nin Devletlere, silahlı çatışma ortamlarında çocukları bu tür zararlardan koruma ve haklarını güvence altına alma yükümlülüğü verdiğini hatırlatmak istiyoruz.

Bu nedenle;

- 1) Çatışmanın durdurulması ve akabinde barışın acilen tesis edilmesi için ne tür önlemler alındığının kamuoyu ile paylaşılmasını;
- 2) Çocukların bu süreçte gördüğü zararların giderilmesi yükümlülüğü kapsamında aşağıda belirlenen takibi gereken soruların yanıtlarının oluşturulması ve çözümlerinin hızla uygulamaya geçirilmesini talep ediyoruz.

26.07.2015 – 30.11.2015 TARİHLERİ ARASINDA ÖLDÜRÜLEN VE YARALANAN ÇOCUKLAR¹

26.07.2015 – 30.11.2015 tarihleri arasında, Diyarbakır, Şırnak, Ağrı, İstanbul, Mardin, Van, Ankara, Hakkari ve Adana illerinde en küçüğü 3,5 aylık bebek, en büyüğü 18 yaşında olan en az 44 çocuğun hayatını kaybettiği beyan edilmektedir (Tablo 1). Aralarından bazıları sokağa çıkma yasağı nedeniyle bir süre gömülememiş ve cenazesi evde bekletilmiştir. Aynı tarihler arasında ve aynı illerde benzer şekilde en küçüğü bir kaç aylık bebek, en büyüğü 18 yaşında olan en az 52 çocuğun yaralandığı (Tablo 2) ve bu çocuklardan bazılarının uzuvlarını kaybettiği beyan edilmektedir.

Çocukların ölüm ve yaralanma sebepleri arasında aşağıdakiler sayılmaktadır²:

- Operasyon veya çatışmalar sırasında vurularak
- Gösteriler sırasında vurularak
- Bomba patlaması sonucu
- Sivil alanlarda bulunan mühimmatın patlaması sonucu
- Hasta olup hastaneye götürülemediği için
- Sokağa çıkma yasağı sırasında parkta veya evin önünde oynarken vurularak
- Eve isabet eden kurşun veya patlayıcı ile vurularak
- Polisten kaçarken apartmandan düşerek
- Polis tarafından dövülerek
- Dur emrine uyulmaması sonucu açılan ateşte vurularak

¹ TiHV Günlük raporları ve basın taraması ile tespit edilebilenleri içermektedir.

² 26.7.2015 – 30.11.2015 tarihleri arasında ölen ve yaralanan çocuklar ile ilgili haberlerden alınan iddialar kastedilmektedir. Bunların linkleri de rapor içerisinde yer almaktadır.

Çocukların hayatını kaybetmeleri ile ilgili takibi gereken konular:

- 1) Bu vakalar ile ilgili soruşturma açıldı mı?
- 2) Çocuğu ve ailesini temsil eden kimse var mı?
- 3) Ailelerin zararlarının giderilmesi için izlenen usul nedir?
- 4) Hayatını kaybeden çocukların ailelerinde ve yakın çevrelerinde bulunan tüm çocukların desteklenmesi için neler yapılıyor?
- 5) Hayatını kaybeden başka çocuk var mı?
- 6) Bu olaylarda hayatını kaybeden çocukları takip eden bir kamu kurumu var mı?

Çocukların yaralanmaları ile ilgili takibi gereken konular:

- 1) Yaralanan başka çocuk var mı?
- 2) Yaralılar arasında ölen var mı?
- 3) Yaralıların tedavilerinin sonucu nedir?
- 4) Uzuv kaybı olan çocuklara verilen hizmetler nelerdir?
- 5) Yaralanan çocuklar ve ailelere ne tür destek hizmetleri sunulmaktadır?

SİLAHLI ÇATIŞMANIN YAŞAM HAKKI İHLALİ DIŞINDA ÇOCUKLARA VERDİĞİ ZARARLAR

Ölen ve yaralanan çocuklar dışında, diğer hakları bakımından zarar gören çocuklara dair veriler bulunmamaktadır. Bu nedenle, gerçekleştiği bilinen aşağıdaki zararlara ilişkin tespitlerin yapılması ve daha sonrasında da bu zararların giderilmesi gerekmektedir:

- Sokağa çıkma yasağının bulunduğu yerlerde kapalı kalan okul sayısı ve bu okulların kapalı kalma süreleri
- Sokağa çıkma yasağı ilan edilen mahallelerde ve bunların bulunduğu ilçe ve illerde okula devam oranları ve okula devam edemeyen veya sınavlarına giremeyen çocuk sayıları
- Sokağa çıkma yasağının bulunduğu mahallelerde aile hekimlerinin hamile ve bebek takibi hizmetinden yararlanamayan nüfus
- Evde doğum sayıları, doğum sırasında ölüm sayıları
- Gözaltına alınan, tutuklanan çocukların sayıları
- Göçe maruz kalan çocuk nüfusu
- Çatışma ortamının, göçün ve yakınlarını kaybetmenin çocukların ruh sağlığına ve gelişimlerine etkileri
- Çatışma ortamının ve göçün ailenin sosyo-ekonomik ve psikolojik durumunda yarattığı değişimin çocuk üzerindeki etkileri
- Çatışma ortamı ve göçün çocuklara hizmet vermesi gereken sağlık, eğitim, sosyal hizmet personeli üzerindeki sosyo-ekonomik ve psikolojik etkileri

Takibi gereken konular:

- 1) Silahlı çatışma ortamının yarattığı ruh sağlığı problemlerinin tedavisine yönelik hizmetler nelerdir? Bu hizmeti verebilecek niceliksel ve niteliksel açıdan yeterli sağlık personeli var mı?
- 2) Çatışmalarda anne ve/veya babasını yitiren çocukların yaşamları muhtemel ruh sağlığı problemlerinin sağaltılması ve korunma ihtiyaçları ile ilgili alınan tedbirler nelerdir?
- 3) Okula devam edemeyen çocukların hak kayıplarının önlenmesi için alınan tedbirler nelerdir?
- 4) Sokağa çıkma yasakları kaldırıldığında okul binaları ve çevresi çocukların eğitim almalarına uygun mu? Değilse, uygun hale getirilinceye kadar eğitime nasıl ve nerede devam edilecek?
- 5) Çocukların ve öğretmenlerin içinde bulunulan durum ile baş edebilme kapasitelerini güçlendirmek için hazırlanan programlar var mı?
- 6) Çatışmalar sürecinde suç itham edilen çocukların özgürlüklerinin kısıtlanmasının son çare olmasını sağlamak için izlenen yol nedir?
- 7) Sokağa çıkma yasakları sırasında hamilelerin, bebeklerin ve çocukların sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması için alınan tedbirler nelerdir?
- 8) Çocukların silahlı çatışmalara katılmaya teşvik edilmesi veya zorlanması söz konusu mudur? Bunu engellemek için alınan tedbirler nelerdir?
- 9) Göç eden aileler ve çocuklarının konut ihtiyaçları nasıl karşılanıyor? Aile hekiminin takibinde olan hamile ve bebek nüfusu ile zorunlu eğitim çağındaki nüfus takip edilebiliyor mu ve gittikleri ilde eğitim, sağlık hizmetlerinden yararlanabiliyorlar mı?

Tablo 1. 26.07.2015 – 30.11.2015 tarihleri arasında öldürüldüğü beyan edilen çocuklar

26.07.2015 - Beytullah Aydın (11) - Diyarbakır ³	11.09.2015 - Ruken Demir (18) - Diyarbakır ⁴
29.07.2015 - Hasan Nerse (17) - Şırnak ⁵	13.09.2015 - Tahsin Uray (9) - Mardin ⁶
07.08.2015 - Mehmet Hıdır Tanboğa (15) - Şırnak ⁷	15.09.2015 - Vedat Balık (18) - Van ⁸
13.08.2015 - Emrah Muhammed Aydemir (14) ve Orhan Aslan (16) - Ağrı ⁹	28.09.2015 - Bilal Mengil (16) - Diyarbakır ¹⁰
18.08.2015 - Fırat Elma (16) - İstanbul ¹¹	27.09.2015 - Elif Şimşek (8) - Diyarbakır, Bismil ¹²
27.08.2015 - Baran Çağlı (7) - Şırnak ¹³	29.09.2015 - Berat Güzel (12) - Diyarbakır, Bismil ¹⁴
27.08.2015 - Emin Yanaş (10) - Şırnak ¹⁵	02.10.2015 - Vedat Akcanım (16) ve Deniz... (17) - Diyarbakır ¹⁶
27.08.2015 - Adem İrtegin (16) - Şırnak ¹⁷	05.10.2015 - Ömer Faruk Satılmış (16) - Van ¹⁸
28.08.2015 - Mazlum Turan (16) - Mardin ¹⁹	08.10.2015 - Hasan Yılmaz (9) - Silvan ²⁰
30.08.2015 - Fırat Simpil (13) - Diyarbakır, Silvan ²¹	09.10.2015 - Adem Sevinç (17) - Yüksekova ²²
01.09.2015 - Ali Kaval (18) - Hakkari ²³	10.10.2015 - Veysel Atılğan (9) - Ankara ²⁴
05.09.2015 - H.B. (16), Barış İşçen (16) - Şırnak ²⁵	12.10.2015 - Helin Şen (12) - Diyarbakır, Sur ²⁶
06.09.2015 - Muhammed Tahir Yaramış (35 günlük) - Şırnak ²⁷	12.10.2015 - Tevriş Dora (3) - Adana ²⁸
07.09.2015 - Cemile Çağırca (13) - Şırnak ²⁹	12.10.2015 - İdris Cebe (18) - Mardin ³⁰
07.09.2015 - Minlal Kerimi (10) - Hakkari ³¹	16.10.2015 - Azad Ertaş (16) - Yüksekova ³²
07.09.2015 - Osman Çağlı (18) - Şırnak ³³	16.10.2015 - Diyar Akın (12) - Yüksekova ³⁴
07.09.2015 - Ömer Magi (12) - Şırnak ³⁵	25.10.2015 - Mustafa Aşlığ (16) - Silopi ³⁶
10.09.2015 - Sait Nayici (16) - Şırnak ³⁷	03.11.2015 - Çetin Dara (18) - Hakkari ³⁸
10.09.2015 - Zeynep Taşkın (18) - Şırnak ³⁹	07.11.2015 - Ferhat Doğru (18) - Diyarbakır ⁴⁰
11.09.2015 - Bünyamin İrci (14) - Şırnak ⁴¹	20.11.2015 - Mehmet Reşit Arıcı (18) - Hakkari ⁴²
11.09.2015 - Selman Açar (10) - Şırnak ⁴³	28.11.2015 - Nasip Yeşil (18) - Silopi ⁴⁴

³ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/166319-7-kattan-dusen-cocuk-oldu-valilik-polisten-kacmiyordu-aciklamasi-yapti>

⁴ <http://tihv.org.tr/12-14-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵ <http://bianet.org/bianet/siyaset/166622-hdp-yargisiz-inaflar-ve-sivil-kayiplar-icin-bm-ye-basvurdu>

⁶ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167610-mardin-de-el-yapimi-patlatici-infilak-etti-bir-cocuk-oldu-bir-cocuk-yarali>

⁷ <http://bianet.org/bianet/toplum/166633-sirnak-ta-polis-saldirisi-3-kisi-oldu>

⁸ <http://tihv.org.tr/15-18-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁹ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/166985-hdp-heyeti-diyadin-de-yasananlari-anlatti>

¹⁰ <http://tihv.org.tr/30-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

¹¹ <http://www.evrensel.net/haber/260432/toplumun-huzur-ve-guvenligi-denilerek-1-5-ayda-17-cocuk-katledildi>

¹² <http://bianet.org/bianet/toplum/167866-bismil-de-bir-cocuk-olduruldu>

¹³ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167139-cizre-de-biri-cocuk-uc-kisi-olduruldu>

¹⁴ <http://tihv.org.tr/30-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>; <http://bianet.org/bianet/cocuk/167917-bismil-de-bir-cocuk-daha-oldu>

¹⁵ <http://tihv.org.tr/28-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu>

¹⁶ <http://www.evrensel.net/haber/261867/silvanda-yasamini-yitirenlerin-sayisi-2ye-yukseldi>

¹⁷ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167150-sirnak-ve-cizre-de-iki-cocuk-daha-olduruldu>

¹⁸ <http://tihv.org.tr/6-8-ekim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

¹⁹ <http://tihv.org.tr/29-31-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

²⁰ <http://www.haber7.com/guncel/haber/1591317-silvanda-bomba-patladi1-cocuk-oldu>

²¹ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167332-kursun-adres-sormaz-mi-sahiden-mi-ya-da-33-un-laneti>

²² <http://www.taraf.com.tr/flas-flas-yuksekovaya-karisti-polis-ates-acti-bir-cocuk-daha-oldu/>

²³ <http://tihv.org.tr/1-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

²⁴ <http://www.imctv.com.tr/ankaradaki-saldirida-9-yasinda-bir-cocuk-da-hayatini-kaybetti/>

²⁵ <http://www.evrensel.net/haber/260432/toplumun-huzur-ve-guvenligi-denilerek-1-5-ayda-17-cocuk-katledildi>

²⁶ <http://www.sabah.com.tr/gundem/2015/10/12/diyarbakirdaki-catismada-12-yasindaki-cocuk-oldu>

²⁷ <http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4%20B0ZRE%20RAPORU.pdf>

²⁸ <http://www.ensonhaber.com/izinsiz-gosteriler-sirasinda-3-yasindaki-cocuk-oldu-2015-10-12.html>

²⁹ <https://bianet.org/bianet/toplum/167412-cizre-de-bir-cocuk-olduruldu>

³⁰ <http://tihv.org.tr/14-15-ekim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

³¹ <http://tihv.org.tr/5-9-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

³² <http://haber.sol.org.tr/turkiye/yuksekovada-iki-cocuk-olduruldu-133024>

³³ <http://tihv.org.tr/5-9-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

³⁴ <http://haber.sol.org.tr/turkiye/yuksekovada-iki-cocuk-olduruldu-133024>

³⁵ <http://www.evrensel.net/haber/260432/toplumun-huzur-ve-guvenligi-denilerek-1-5-ayda-17-cocuk-katledildi;>

<http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4%20B0ZRE%20RAPORU.pdf>

³⁶ <http://www.imctv.com.tr/dun-aksam-silopide-bir-cocuk-olduruldu/>

³⁷ <http://tihv.org.tr/9-11-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

³⁸ <http://tihv.org.tr/4-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

³⁹ <http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4%20B0ZRE%20RAPORU.pdf>; <http://www.evrensel.net/haber/260432/toplumun-huzur-ve-guvenligi-denilerek-1-5-ayda-17-cocuk-katledildi;> <http://tihv.org.tr/9-11-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴⁰ <http://tihv.org.tr/7-9-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴¹ <http://tihv.org.tr/9-11-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴² <http://tihv.org.tr/21-23-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴³ <http://tihv.org.tr/9-11-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴⁴ <http://tihv.org.tr/26-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

Tablo 2. 26.07.2015 – 30.11.2015 tarihleri arasında yaralandığı beyan edilen çocuklar

28.07.2015 - Y.E.H (3) - Şırnak ⁴⁵	13.09.2015 - M.K. (17) - Diyarbakır ⁴⁶
28.07.2015 - Ş.B. (8) ve Y.B. (10) - Şırnak ⁴⁷	15.09.2015 - A. D. (13) ve O. D. (17) - Diyarbakır ⁴⁸
28.07.2015 - S.A (12) ve M.G (15) - Mardin ⁴⁹	16.09.2015 - S.B. (14) - Mardin ⁵⁰
01.08.2015 - M.E.O (17) - Şırnak ⁵¹	01.10.2015 - S.E. (14) - Van ⁵²
08.08.2015 - B.A (6) - Diyarbakır ⁵³	08.10.2015 - Mazlum Yılmaz (5), Ümit Yılmaz (10) ve Mert Yılmaz (6) - Silvan ⁵⁴
19.08.2015 - İ.D. (3) - Mardin ⁵⁵	09.10.2015 - Özcan Can (16) ve 2 Çocuk - Van ⁵⁶
27.08.2015 - M.D. (17) - Mardin ⁵⁷	20.10.2015 - S.M. (14) ve H.M. (15) - Bingöl, Ekinyolu ⁵⁸
31.08.2015 - B.Ö.A. (14) - Şırnak ⁵⁹	23.10.2015 - M.D. - Silopi ⁶⁰
01.09.2015 - C. Ş. (18) - Şırnak ⁶¹	24.10.2015 - Bir çocuk - Şırnak ⁶²
04.09.2015 - T.B. (6) - Şırnak ⁶³	29.10.2015 - H.H. (13) - Balıkesir ⁶⁴
05.09.2015 - B.İ. (16) - Şırnak ⁶⁵	06.11.2015 - 17 yaşında bir çocuk - Diyarbakır, Sur ⁶⁶
06.09.2015 - E.G. (7) - Diyarbakır ⁶⁷	08.11.2015 - M. F. (11) ve S. F. (10) - Yüksekova ⁶⁸
06.09.2015 - D.Ö. (15) - Mardin ⁶⁹	09.11.2015 - 10 ve 11 yaşlarında 2 çocuk - Şemdinli, Üzümkıran ⁷⁰
07.09.2015 - M.B. (9) ve B. İ. (12) - Şırnak, Cizre ⁷¹	11.11.2015 - A.G. (7) ve İ.Y. (12) - Diyarbakır ⁷²
10.09.2015 - B.T. (bebek) - Şırnak	14.11.2015 - Cano Çakar (10) - Mardin, Nusaybin ⁷³
10.09.2015 - D.B. (9) - Cizre ⁷⁴	15.11.2015 - S.Y. (9) ve F.Y. (17) - Mardin, Nusaybin ⁷⁵
11.09.2015 - Y.Ş. - Şırnak ⁷⁶	20.11.2015 - İ.Ş (17) - Şırnak ⁷⁷
13.09.2015 - İsmi ve yaşı bilinmeyen bir çocuk - Mardin ⁷⁸	24.11.2015 - Y.M. - Diyarbakır ⁷⁹
13.09.2015 - R.Ş. (13) - Mardin ⁸⁰	

⁴⁵ <http://tihv.org.tr/28-31-temmuz-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴⁶ <http://tihv.org.tr/12-14-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴⁷ <http://www.hurriyet.com.tr/sirnakta-polise-saldiri-bir-polis-ve-iki-cocuk-yarali-29666605>

⁴⁸ <http://tihv.org.tr/15-18-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁴⁹ <http://tihv.org.tr/28-31-temmuz-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵⁰ <http://tihv.org.tr/15-18-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵¹ <http://tihv.org.tr/1-4-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵² <http://tihv.org.tr/1-2-ekim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵³ <http://tihv.org.tr/8-12-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>;

<http://www.evrensel.net/haber/257904/polisin-gaz-fisegi-balkonda-uyuyan-cocugu-vurdu>

⁵⁴ <http://www.haber7.com/guncel/haber/1591317-silvanda-bomba-patladi1-cocugu-oldu>

⁵⁵ <http://tihv.org.tr/22-24-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>;

<http://www.evrensel.net/haber/258923/ozel-harekatcilarin-yaraladigi-3-yasindaki-cocuk-hayati-tehlikeyi-atlatti>

⁵⁶ <http://tihv.org.tr/10-13-ekim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵⁷ <http://tihv.org.tr/28-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁵⁸ http://www.akithaber.com/bingol-de-patlama-2-cocuk-yarali_h4341870.html

⁵⁹ <http://tihv.org.tr/29-31-agustos-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>;

<http://www.evrensel.net/haber/259485/silopide-keskin-nisanlilar-bu-kez-anne-ve-kizini-hedef-aldi>

⁶⁰ <http://www.imctv.com.tr/silopide-bir-cocuk-vuruldu/>

⁶¹ <http://tihv.org.tr/2-3-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁶² http://www.ntv.com.tr/turkiye/sirnakta-hendekteki-patlatici-inflak-etti-1-cocuk-yarali_j4vZsnZ-3061ma1UmsmbQ

⁶³ <http://tihv.org.tr/5-9-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁶⁴ <http://tihv.org.tr/1-3-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁶⁵ <http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4C4B0ZRE%20RAPORU.pdf>; <http://www.bestanuce1.com/209263/insan-haklari-orgutlerinden-cizre-raporu-siviller-katledildi&dil=tr>

⁶⁶ <http://www.imctv.com.tr/surda-bir-cocuk-vuruldu/>

⁶⁷ <http://tihv.org.tr/5-9-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁶⁸ <http://www.gazetevatan.com/yuksekoa-da-2-cocuk-yarali-882265-yasam/>

⁶⁹ <http://tihv.org.tr/5-9-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁷⁰ <http://www.yenisafak.com/gundem/pkknin-dosedigi-mayina-basan-2-cocuk-yaralandi-2339075>

⁷¹ <http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4C4B0ZRE%20RAPORU.pdf>; <http://siyahaber1.org/cizrede-polis-cocuklara-ates-acti-uc-cocuk-yarali>

⁷² <http://tihv.org.tr/12-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁷³ <http://www.evrensel.net/haber/265440/nusaybinde-sokaga-cikma-yasaginin-5-gunu-2-olu-12-yarali>

⁷⁴ (<http://tihv.org.tr/9-11-eylul-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>;

<http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4C4B0ZRE%20RAPORU.pdf>)

⁷⁵ <http://www.evrensel.net/haber/265440/nusaybinde-sokaga-cikma-yasaginin-5-gunu-2-olu-12-yarali>

⁷⁶ <http://www.ihddiyarbakir.org/UserFiles/588463C4C4B0ZRE%20RAPORU.pdf>

⁷⁷ <http://tihv.org.tr/21-23-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁷⁸ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167610-mardin-de-el-yapimi-patlatici-inflak-etti-bir-cocuk-oldu-bir-cocuk-yarali>

⁷⁹ <http://tihv.org.tr/24-kasim-2015-tihv-dokumantasyon-merkezi-gunluk-insan-haklari-raporu/>

⁸⁰ <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167610-mardin-de-el-yapimi-patlatici-inflak-etti-bir-cocuk-oldu-bir-cocuk-yarali>

EK.1 “Savaş İstemiyoruz! Çocukların Ölmesini İstemiyoruz!” Girişiminin hazırladığı, kamuoyu ile paylaştığı ve ilgili kurumlara ilettiği çağrı metni.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’den Kaynaklanan Yükümlülükleri Hatırlatmak İstiyoruz!

Türkiye’de silahlı çatışmalar sivillerin de yaşadığı il ve ilçelerde sürdürülmekte ve birçok çocuk ölmekte ve yaralanmaktadır. Bu koşullar Türkiye Cumhuriyeti Devletinin, BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi’nden (md.38) ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusunda Seçmeli Protokol’den kaynaklanan yükümlülüklerini hatırlamamızı gerektirmektedir:

1. Silahlı çatışma halinde uluslararası hukukun insanî kurallarına uymak ve uyulmasını sağlamak
2. Onsekiz⁸¹ yaşından küçüklerin çatışmalara doğrudan katılmaması için uygun olan bütün önlemleri almak,
3. Silahlı çatışmadan etkilenen çocuklara koruma ve bakım sağlamak amacıyla mümkün olan her türlü önlemi almak.

Türkiye toplumunun Devletin; operasyon yürütülen yerlerde sivillerin ve çocukların yaşama ve korunma hakları başta olmak üzere haklarını ve güvenliklerini teminat altına almak üzere almış olduğu tedbirler ile çatışma ortamında zarar gören, çatışmalar sırasında ebeveynlerini yitiren bütün çocukların beden ve ruh sağlığını korumak ve bundan sonraki yaşamlarında bu sürecin olumsuz etkilerini en aza indirmek için alınan tedbirleri bilmeye ihtiyacı vardır.

Öte yandan çocukların ölmeleri ve yaralanmalarının engellenmesi için bu tedbirlerin derhal hayata geçirilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda da gerek çatışma ortamında zarar gören gerekse bu çatışmalarda ebeveynlerini yitiren zarar gören çocukların barış içinde yaşamaları için özel tedbirlerin alınmasına da öncelik verilmelidir.

Devleti; sivillerin ve çocukların zarar görmesini engellemek için alınan tedbirleri topluma açıklamaya, çocukların ölmelerinin ve yaralanmalarının engellenmesi için silahlı çatışmaları durdurmaya ve barışçıl çözüm yollarını kullanmaya davet ediyoruz. Çocukların çatışan tarafların saldırıları sonucu veya çatışmanın neden olduğu hastaneye erişimin engellenmesi gibi sebeplerle ölmeleri, yaralanmaları çocuğun yaşam hakkına yönelik çok ağır bir saldırıdır. Bu ağır zararın yanında bu ortam çocukların eğitim, korunma, sağlık hakları başta olmak üzere birçok hakkına zarar vermektedir. Bu ağır tablo savaşın tali bir sonucu olarak kabul edilip, görmezden gelinemez. Çünkü Devletler silahlı çatışma ortamlarında sivilleri ve özellikle çocukları korumak ve her tür işlemde çocuğun yararına öncelik vermekle yükümlüdür. Çocuklar için yükümlülüklerimiz, silahların susturulmasını gerektirmektedir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi ve UNICEF başta olmak üzere uluslararası topluma da çağrı da bulunmak istiyoruz. Daha önce Balkanlarda, şimdi bütün Ortadoğu’da ve Türkiye’de yaşanan silahlı çatışmaların mağduru olan çocukların Dünya’ya gösterdiği bir gerçek var: Sadece savaşlarda değil her tür silahlı çatışma ortamında BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 38. maddesi başta olmak üzere tamamı askıya alınmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi ve UNICEF başta olmak üzere insan ve çocuk hakları alanında çalışan uluslararası kurumları; çocuk ölümlerinin engellenmesi için acilen operasyonların yapıldığı yerlerde gözlemci heyeti buldurmaya, Devletin Sözleşmenin 38. maddesi gereğince alması gereken tedbirleri açıklamaya teşvik etmeye ve bu ortamda alınması gereken tedbirlere Devletlerin dikkatini çekmek üzere bir Konferans düzenlemeye davet ediyoruz.

⁸¹ Sözleşmenin 38. maddesi 15 yaş olarak düzenlemiş olmakla birlikte Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusunda Seçmeli Protokol yaş sınırını 18 olarak belirlemiştir.